

haar plicht is er voor te zorgen dat zooveel mogelijk de arbeid, die het gevolg zal zijn van de voorgenomen maatregelen, waarvoor steun wordt verleend, in Nederland geschiedt.

Wil men dit protectie noemen, ik laat dit in het midden maar als het een protectie is, dan is het een protectie die over het algemeen zeer veel sympathie vindt, welke jaarlijks vermeerdert.

Het eenige waarop het aankomt en waartegen gewaakt moet worden, is, dat de ondernemers niet al te zeer door die bepaling worden belemmerd, en daarvoor zal gezorgd worden en is ook reeds in de meeste contracten gezorgd. In den regel wordt de bepaling opgenomen, dat vrijstelling verleend wordt wanneer de aannemer aantoonde dat bij opdracht van het werk aan Nederlandsche ondernemers het tot stand brengen daarvan niet behoorlijk verzekerd is of dat een in verhouding tot de bouwsom aanmerkelijk hogere prijs zou moeten worden betaald. Derhalve ligt het in de bedoeling, op grond van de antecedenten, zooveel mogelijk vrijheid te laten.

Na vraagt de geachte afgevaardigde: waarom dan die bepaling opgenomen, wanneer zij toch zoo los zal zijn geredigeerd? Mijn antwoord is: er worden wel meer bepalingen opgenomen in contracten, die er desnoods in zouden kunnen worden gemist, maar die daarin toch een goed figuur maken, omdat zij aantoonen wat de wezenlijke bedoeling is. Er bestaat omtrent deze zaak bij Regeering en bij ondernemers niet de minste twijfel. Het is er om te doen om niet zonder goeden grond aan de Nederlandsche industrie een arbeid te onthouden, die op hoogen prijs moet worden gesteld. Is er een goede grond om dien arbeid aan den vreemdeling te gunnen dan zal de vreemdeling hem ook erlangen, maar tegen een lichtvaardige en niet voldoende gemotiveerde gunning van werken aan buitenlanders, van werken waaraan door de Staatskas is bijgedragen, behoort de Regeering te waken.

De geachte afgevaardigde uit Limburg, de heer Regout, heeft een opmerking gemaakt, waarvan de strekking mij nog niet volkomen duidelijk is. Hij heeft gewezen op de mogelijkheid van het scheppen eener krachtige concurrentie van Japan in de koloniën, als gevolg van de nu voorgenomen onderneming. Ik kan dit standpunt tot op zekere hoogte wel begrijpen, ofschoon — en dit is het antwoord dat in de Memorie van Antwoord daaromtrent is gegeven — de Japansche industrie waarschijnlijk niet afhankelijk zou wezen van deze Nederlandsche onderneming, wanneer zij in de koloniën wenschte te importeren. Het zou ook langs andere wegen kunnen slagen om, wanneer het een groot afzetgebied in de koloniën meent te ontdekken, dit te bereiken.

Intusschen, ofschoon dat denkbeeld mij niet juist voorkomt, wil ik mij toch een oogenblik stellen op het standpunt van dien geachten afgevaardigde, maar dan komt het mij voor, dat zijn bezwaar tegen de geheele zaak moet gekant zijn en dat het remedie daartegen door hem aan de hand gedaan, niet effectief kan worden geacht. Het remedie is, dat het subsidie niet voor 15 jaren maar voor een korteren termijn had moeten gegeven worden.

Ik vraag vooreerst, welke de termijn dan zou moeten geweest zijn. Acht of negen jaren? De geachte afgevaardigde knikt toestemmend, maar in negen jaren kan het gevaar, waarop de geachte afgevaardigde wees, zich toch reeds hebben geopenbaard. Ik ga verder: zelfs indien de betaling van het subsidie in één jaar affiep, welke regeling even goed mogelijk ware geweest, indien men bij voorbeeld de onderneming had gesteund, zooals bij het subsidieeren van tramaanleg plaats heeft, door in eens het kapitaal op tafel te leggen, dan zou toch de onderneming op het standpunt van den geachten afgevaardigde evenzeer gevaarlijk zijn geweest voor het binnendringen van de Japansche nijverheid in Nederlandsch-Indië.

Ik herhaal wat ik zooveel zeide, het gevaar is naar mijn meening denkbeeldig, omdat, wanneer de Japansche industrie de koloniën wil bereiken, zij de daarvoor beoogde lijn niet noodig heeft.

Nu zegt de geachte afgevaardigde, dat wij omtrent deze zaak een andere overtuiging zouden hebben gekregen, wanneer behalve de Kamer van koophandel te Amsterdam ook nog andere Kamers van koophandel waren geraadpleegd geworden. Ik ben in het algemeen een groot voorstander van het hooren van nog

andere Kamers van koophandel dan die in de twee grootste koopsteden. Maar ik twijfel of, wanneer bedoelde adviezen de strekking hadden gehad om van deze zaak af te zien — vermits het gevaar van de concurrentie van Japan in de kolonie niet zou kunnen worden gekeerd door een andere regeling van het subsidie dan de voorgestelde — ik twijfel, zeg ik, of die adviezen een open oor zouden gevonden hebben bij de Regeering, die — tot dusverre, mag ik wel zeggen, met instemming van de Staten-Generaal — deze zaak voor moederland en koloniën van het grootste gewicht oordeelde.

De heer van Asch van Wijck, Minister van Koloniën: Het kan niet anders dan den Minister van Koloniën pijnlijk aandoen wanneer door een der afgevaardigden de meening wordt uitgesproken, dat de steun, die aan een stoomvaartmaatschappij wordt gegeven, ten nadeele kan komen van de nijverheid — waarbij natuurlijk de nijverheid in Nederlandsch-Indië niet uit het oog mag worden verloren — omdat het mijn vaste overtuiging is, dat alles moet worden gedaan om de nijverheid te bevorderen.

Wanneer de geachte afgevaardigde zegt, dat men tot een andere opinie zou zijn gekomen dan in de Memorie van Antwoord aangegeven, indien men de Kamers van koophandel had gehoord, moet ik er op wijzen, dat de Kamers van koophandel en nijverheid in Nederlandsch-Indië zijn gehoord en zou ik willen vragen, of dan die Kamers van koophandel in Indië dit punt niet voor oogen zouden hebben gehad. Het is opmerkelijk, dat de Kamers van koophandel en nijverheid te Batavia, Soerabaja, Samarang, Makassar en Padang geen van all — op een dergelijk bezwaar hebben gewezen.

Ik ga verder. Wij hebben een zeer belangrijk rapport van den vroegeren beroepsconsul te Yokohama en te Shanghai, den heer Walree, en deze heeft geen oogenblik gemeend, dat een aansluiting met Japan eenig gevaar voor de Indische nijverheid zou opleveren. Ik zou zelfs de meening willen uitspreken dat de nijverheid in Indië tot meerdere ontwikkeling kon komen, wanneer zij kennis maakt met hetgeen in Japan mogelijk is. De geachte afgevaardigde heeft gesproken over de lage loonen in Japan, maar ik geloof dat de loonen in Indië toch ook niet hoog kunnen worden genoemd.

Wanneer wij in aanmerking nemen, dat er vroeger een groote invoer van Manilla-sigaren in Indië plaats had, maar dat er ten gevolge van den steun door verschil van invoerrecht op sigaren en op tabak, in plaats van die Manilla-sigaren Manilla-tabak in groote hoeveelheid wordt ingevoerd en in Indië sigarenfabrieken zijn opgericht, waar de tabak wordt verwerkt, dan zou ik de vraag willen stellen, of niet juist de aanvoer van dergelijke nijverheidsproducten uit andere deelen van den Indischen Archipel aanleiding kan geven om de nijverheid in Indië tot grooter bloei te brengen?

De beraadslaging wordt gesloten en het wetsontwerp zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

XVIII. WIJZIGING EN VERHOOGING VAN HET II^{DE} HOOFDSTUK DER BEGROTING VAN UITGAVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR HET DIENSTJAAR 1902 (194).

XIX. VASTSTELLING VAN HET SLOT DER REKENING VAN DE KOLONIALE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR CURAÇAO OVER HET DIENSTJAAR 1897 (195).

Deze wetsontwerpen worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Aan de orde is thans de INTERPELLATIE VAN DEN heer Sassen, betreffende de Nederlandsche suiker-industrie.

De heer Sassen: Mijnheer de Voorzitter! Mijn eerste woord is een woord van dank aan deze Vergadering voor het verlof mij gegeven om deze interpellatie te houden en in de tweede plaats aan de Regeering voor haar bereidwilligheid om mij ten deze te woord te staan.

Ik zal mij veroorloven om vooraf een paar opmerkingen te

24ste VERGADERING. — 1 JULI 1902.

Interpellatie van den heer Sassen betreffende de Nederlandsche suiker-industrie.

maken naar aanleiding van den vorm waarin ik mijn vragen heb gegoten. Ik heb deze interpellatie gericht tot de Regeering. En waarom niet tot den Minister van Financiën? Volstrekt niet omdat ik thans de algemeene Regeeringsbeginselen in debat wil brengen, want daartoe bestaat geen aanleiding; er is geen sprake van een nieuwen koers, maar van de voortzetting van een politiek, reeds voor jaren door alle Kabinetten gevolgd.

Ik heb echter gemeend mijn vragen te moeten richten tot de Regeering, omdat ik en met den Minister van Financiën, en met den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid en zelfs met den Minister van Buitenlandsche Zaken in voeling kom.

Daardoor wensch ik niet te beslissen wie van de heeren de aangename en vereerende taak zal hebben een groot deel der natie door de af te leggen verklaringen gerust te stellen.

In de tweede plaats omtrent den vorm.

Ik heb mijn vragen volstrekt niet streng begrensd, maar zoo algemeen mogelijk gesteld, omdat ik niet vooruit wil loopen op de beslissing, die de een of andere bewindsman zal nemen, noch op den omvang van het te geven antwoord.

Er zijn misschien bezwaren, bijv. om te spreken over het tractaat dat nog aan de overzijde moet aangenomen worden. Het kan bezwaar hebben te spreken over hetgeen geschieden zal in September 1903, wanneer het tractaat in werking gekomen zal zijn. Dit is thans niet aan de orde, maar het is ook al weer niet aan mij om hieromtrent te beslissen, maar aan de Regeering, die al of niet haar reserve te maken heeft.

Vandaar dat ik er geen bezwaar in gezien heb de vragen zoo algemeene mogelijk te stellen, zooals ik de eer had die aan de Regeering mede te deelen.

Het doel van de interpellatie is een einde te maken aan de onzekerheid die in den lande heerscht en „funest” terugwerkt op het krediet van de suiker-industrie. Dit legt mij de verplichting op om nog in deze parlementaire periode mijn vragen tot de Regeering te richten.

En nu ben ik overtuigd de Regeering voor een aangename taak gesteld te hebben.

De beslissing die genomen zal moeten worden, is moeilijk, maar ik geloof dat men goede vriendschap betracht wanneer men in dergelijk geval een prikkel aanbrengt.

Als de Romeinsche Senaat het recht van interpellatie gehad had, zou de geschiedenis misschien niet gekend hebben een *Fabius cunctator*.

Ik geloof dus, dat de Regeering met beide handen de gelegenheid zal aangrijpen om een einde te maken aan de onzekerheid omtrent de vraag: is de Regeering bereid in voldoende mate de binnenlandsche industrie te vrijwaren tegen buitenlandsche concurrentie door export-premiën en surtaxen?

Waarom bezit de suikerindustrie over de geheele wereld die groote sympathie, zoo zelfs dat door liberale Kabinetten in Nederland protectie werd verleend?

Waarom? Ik zal het antwoord laten geven door een man, wiens heengaan wij allen betreuren, die vrijhandelaar was in mering en been, wijlen den afgevaardigde voor Zuidholland, den heer Muller.

Op bladz. 278 van de *Handelingen* dezer Kamer over 1896—1897 zegt de heer Muller: „greep haar (dat is van de suikerindustrie) bestaan niet in in menig gewichtig volksbelang, dan zou voor een anti-protectionist de keuze niet moeilijk zijn”, en de heer Muller stemde vóór de protectie.

Ik zou het bij die korte woorden kunnen laten en zal geen voorbeelden opeenstapelen omtrent de groote belangen die voor industrie, landbouw en arbeidende klassen bij dit onderwerp zijn gemoeid. Eén greep slechts wil ik doen uit vele.

Ik doe dat met te meer genoegen, omdat de stof voor die greep mij wordt geleverd uit Rotterdam. Aldaar verschijnt een, mij toegezonden, blad, gewijd aan de belangen van de schipperij, geheeten *Schippersblad*, dat een oplage heeft van 5000 exemplaren, dus een nogal veel gelezen courant. In die courant van 1°. Juni jl. komt een ingezonden stuk voor van een schipper, die wijst op de erbarmelijke gevolgen die inkrimping van de suikerbieten teelt ten gevolge heeft. In het loopende jaar zijn er 17 000 hectaren, zoo schrijft hij, minder met bieten bezet dan verleden jaar en hij rekent uit dat alleen aan vervoer van bieten en pulp voor de kleine schipperij f 990 000 verloren gaat. Onder dat stuk stond een noot van de redactie, die nog

al eens als regel ten doel heeft om het ingezonden stuk tegen te spreken. Niet alzo hier. Neen, de redactie voegt er in de noot bij, dat de inzender gelijk heeft, doch de berekening nog te gunstig heeft gemaakt, omdat hij vergeten heeft de schade op te tellen, die gepaard gaat met het niet vervoeren van de suiker zelf, van schuimaarde, van meststoffen enz.

Uit dezen enkelen greep kan men ontwaren hoe in de eerste plaats voor den kleinen man, groote nadeelen voortspruiten uit den achteruitgang in den bloei van de suikerindustrie.

En vraagt men nu: is de suikerindustrie werkelijk in gevaar? dan moet het antwoord luiden: ja, zij verkeert in zeer groot gevaar. Ik behoef daarvan in deze Vergadering misschien het bewijs niet te leveren, maar ik wil het doen omdat ik kort kan zijn.

In de afgelopen campagne kostte de suiker per 100 K.G. aan iedere fabriek, werkende met het gewone bieten-koopcontract, een som gelijk staande met een beursprijs van f 10, d. w. z. wanneer de beursprijs van de suiker was f 10, dan kon de fabriek, dooréén genomen, werken zonder nadeel.

Maar nu is van af September van het vorige jaar van de campagne de beursprijs niet hooger geweest dan f 9 en nu staat die op f 7,50. In doorsnede mag aangenomen worden dat elke fabriek 50 000 à 60 000 zakken suiker maakt.

Een fabriek dus die in het begin van de campagne, toen de prijs pl. m. f 9 was, verkocht heeft — hetgeen natuurlijk zelden gebeurt, want een koopman verkoopt niet gauw met verlies — is er met f 1 verlies per zak suiker afgekomen, maar zij die later verkocht hebben of nog verkoopen moeten verliezen zooveel gulden als zij zakken suiker gemaakt hebben. Ik nam hiervoor de fabrieken in doorsnee, want er zijn fabrieken die 20 000, maar er zijn er ook die 100 000 zakken maken.

De fabrieken werken met een maatschappelijk kapitaal van 3 à 4 ton. Ik behoef dus niet te zeggen dat de toestand treurig is. En wat is nu de oorzaak daarvan? Ik moet daarop neerkomen, ten einde een dwaalbegrip, dat algemeen bestaat, uit den weg te ruimen. Wat is de oorzaak dat de suikerindustrie in zulk een treurigen toestand verkeert? Altijd hoort men het antwoord: overproductie en deze is een gevolg van de protectie.

Dit is onjuist.

Het normaal gebruik van suiker door de menschelijke maag, zooals in Engeland is gebleken, bedraagt 40 kilogram per jaar en per hoofd. Wanneer er in Nederland eveneens 40 kilogram versnoept werden, had de Nederlandsche industrie juist genoeg suiker geleverd om aan de Nederlandsche vertering te voldoen. Maar wat is het geval? De suiker, dat nuttige voedsel, dat 7¹/₂ ct. per kilo kost, wordt door den fiscus belast met 27¹/₂ ct. per kilogram; vandaar gering verbruik, en de oorzaak van de overproductie van de suikerindustrie. Het is de polypachtige omarming van den fiscus die de industrie verstikt.

En nu de protectie! Wanneer wij gaan vragen wat daarvan waar is, wat blijkt dan? Dat wil ik aan de Vergadering en het Nederlandsche publiek door een voorbeeld duidelijk maken.

Wanneer bij de wet een tol werd ingesteld op de rivier boven en beneden Rotterdam, die aan den fiscus moest opbrengen f 15 miljoen, doch bij datzelfde wetsontwerp werd bepaald dat van die 15 miljoen 1¹/₂ miljoen zou worden uitgekeerd aan de gemeente Rotterdam, dan zou ik willen vragen of dit protectie zou zijn voor Rotterdam?

Dit is de soort protectie die de suikerindustrie geniet. Vooropgesteld dat de suiker-industrie in zulke treurige omstandigheden verkeert, is het dan zoo moeilijk om voor den korten tijd dien wij nog verwijderd zijn van de inwerkingtreding van het tractaat te zorgen dat zij het hoofd boven water kan houden? Ik mag hier zeggen: *variis modis bene fit*.

Op verschillende wijzen kan de industrie gered worden. Ik zal de verlaging van den accijns niet bespreken, want dan zou ik komen in de discussie over het tractaat, maar wel wil ik een kort woord spreken over het middel, dat niet populair is, maar dat ik toch aan de Regeering zou durven aanbevelen, dat is: een verhooging der premie voor een jaar. De Regeering behoeft daar werkelijk niet zoo tegen op te zien, want wanneer zij daartoe overgaat, zal zij niet een nieuwen koers uitgaan; integendeel, de vader van onze tegenwoordige wet, de Minister Sprenger van Eyk, heeft bij haar verdediging dit middel reeds aan de hand gedaan.

Interpellatie van den heer Sassen betreffende de Nederlandsche suiker-industrie.

Sprekende over de bestaande wet, zeide hij in deze Kamer: „Ik geloof dat als wij komen met deze wet in de hand op de Internationale Conferentie, dat dan iedere Staat voldoende zal kunnen begrijpen dat de toetreding van Nederland, dat zoo gemakkelijk als het noodig is, de cijfers zal kunnen verhoogen, van zeer groot belang is en dat Nederland met deze wet in de hand volstrekt niet is een quantité négligeable; volstrekt niet, maar als het anders was, zouden wij dan gedurende een onbepaalden tijd de protectie gaan verhoogen of tot een hoog bedrag houden om te komen tot afschaffing?”

Ja, tegen verhoogen voor onbepaalden tijd had de Minister bezwaar; maar wanneer het noodig was om ons te handhaven tegenover het buitenland, dan zou hij niet opzien tegen tijdelijke verhoogen. Nederland mocht niet worden een quantité négligeable en zich laten onderdrukken door het buitenland.

Nu zal de Minister misschien zeggen: ik mis dat geld niet gaarne. Dat kan ik best begrijpen. Maar of hij dat geld niet kan missen is de vraag, en daarvoor zal dan toch noodig zijn dat de opbrengst niet de raming overtreft; wanneer ik mij niet vergis overtreft juist de eerste de laatste, en kan dit bezwaar bij den Minister niet overwegend zijn.

Een tweede middel is een recht van invoer, een zoogenaamde surtaxe.

Zullen wij deze voor 1 September 1903 krijgen?

Het antwoord op die vraag schijnt mij niet zeer moeilijk.

Laat de Regeering zich de vraag zóó stellen: waarom moeten wij, klein landje in Europa, het eenige land zijn dat geen surtaxe heft?

Engeland, dat geen binnenlandsche industrie heeft te vrijwaren, heft wel een invoerrecht en waarom zullen wij dan de Chineezers van Europa blijven en niet doen wat elk ander doet?

Wat kan de reden zijn, dat wij ons niet stellen op het standpunt als andere Rijken?

Op 1 September 1903 zal de groote worstelstrijd beginnen — de Regeering zal mij dit toestemmen — de groote worstelstrijd tusschen de industrieën van de geheele wereld. Zal nu deze Regeering toelaten, dat onze nationale industrie, en zij alleen, arm, uitgeput en geslagen in het strijdperk moet treden? In Duitschland, Frankrijk, België maakt de suikerfabrikant nog groote winsten, dank den steun der Regeeringen, maar in Nederland alleen zal, tegen 1 September 1903, met een vertrapte, verlamde industrie in het strijdperk moeten treden.

Ik zal niet ingaan op alle omstandigheden, die onzen toestand zoo hopeloos maken tegenover het buitenland; de quaestie van de export-premiën, de quaestie van de kartels enz., een en ander is voldoende bekend; genoeg, het valt niet tegen te spreken, dat de Nederlandsche industrie in verdrukking is, door gebrek aan steun van hooger hand.

Ik heb hier voor mij liggen het proces-verbaal van de gehouden conferentie, daarin wordt voortdurend gesproken van: „l'année critique” het jaar van 1 September 1902 tot 1 September 1903. Daarin leest men o. a. hoe Engeland, niettegenstaande het reeds een invoerrecht heft, zich uitdrukkelijk heeft voorbehouden om voor dat tijdvak buitengewone maatregelen te nemen.

Zoo men mij vraagt, welk recht ik dan wel zou willen heffen, tot welk bedrag ik de surtaxe op 1 September 1903 zou gesteld willen zien, Mijnheer de Voorzitter, dan verwijs ik naar de gedelegeerde der Nederlandsche Regeering op de conferentie, die toen duidelijk heeft aangetoond, hoe hoog die surtaxe kan zijn. Professor d'Aulnis heeft herhaaldelijk en breedvoerig betoogd, dat bij een surtaxe van 10 francs geen vrees behoef te bestaan voor kartels of dergelijke leelijke dingen. Met dit bedrag zijn niet medegegaan Frankrijk en Engeland, die de surtaxe hebben teruggebracht tot 6 francs, maar de Nederlandsche gedelegeerde heeft gewenscht en voorgesteld 10 francs. Behoef men dan nog te vragen hoe hoog de surtaxe moet zijn, coram de geheele wereld is betoogd dat het zelfs kan zijn 10 francs?

Nu hoort men wel het groote publiek spreken van verhoogde prijzen, kartels en dergelijke, maar in een ernstige vergadering als deze doet men beter daarover te zwijgen. Toch veroorloof ik mij ten deze ééne opmerking en ik verzoek daarvoor wel de bijzondere oplettendheid van den Minister van Waterstaat. Wanneer hier zal worden ingevoerd een invoerrecht, laat dan de Minister van Waterstaat gerustelijk zijn collega van Financiën influisteren: maak in de wet een bepaling dat de Regeering,

wanneer de productie in het binnenland minder mocht bedragen dan bijv. 40 pct. boven de consumtie, het recht heeft om het invoerrecht te schorsen, bijv. hoogstens voor 5 of 6 maanden.

Ik vraag den Minister van Waterstaat thans geen gevoelen omtrent deze opmerking, hij overwege haar kalm; en mocht die bepaling in de aanstaande wet komen, dan zullen naar mijn bescheiden meening en de landbouw en het publiek, dan zal iedereen gebaat worden. Niemand zal dan nog kunnen zeggen: er hangt ons een gevaar of zelfs maar een chimère van een gevaar boven het hoofd.

Ten slotte een kort woord tot aansporing dat de Regeering niet talme met het nemen van wettelijke maatregelen tegen de saccharine. Ik heb hier voor mij een besluit van den President van de Fransche Republiek, waarbij het gebruik van saccharine in Frankrijk verboden wordt, behalve in de apotheken. Ik heb hier een wet, aangenomen in den Duitschen Rijksdag, waarbij de Deutsche Regeering de saccharinefabrieken annexeert en tot regie maakt. In Oostenrijk is eenzelfde wet ahangig. En nu vraag ik: is er geen *periculum in mora*, dat wij die lieve inrichtingen bij ons krijgen of dat, zoo wij de instellingen zelf al niet krijgen, de Fransche fabrikanten, die op grond van de volksgezondheid hun product in Frankrijk niet mogen verkoopen, ons Nederlanders komen goed doen met dit gevaarlijk product? Is dit niet hoogst noodig? Zoals achter mij wordt opgemerkt heeft de maatregel op dit oogenblik niets vrijheids krenkends, — want er bestaat nog geen saccharine-fabriek. Laat de Regeering zorgen dat de voor volksgezondheid, fiscus en suiker-industrie schadelijke saccharine niet in Nederland komt.

De vragen, die ik de eer heb aan de Regeering te doen, zijn de volgende:

1°. Is de Regeering niet van meening, dat in het algemeen belang behoort te worden voortgegaan met in voldoende mate de inlandsche suiker-industrie te vrijwaren tegen de protectie van het buitenland?

2°. Nopen de omstandigheden niet tot het nemen van maatregelen in die richting? Kan de zoo wenschelijke inlichting daaromtrent niet gegeven worden en zijn zoodanige maatregelen, voor zoover zulks van de Regeering afhangt, spoedig te wachten?

3°. Kan door de goede zorg van de Regeering een voldoende aantal exemplaren van het officieele proces-verbaal van de laatste Brusselsche suikerconferentie ter beschikking worden gesteld van de Staten-Generaal?

Omtrent de laatste vraag nog deze toelichting. De suiker-industrieelen verlangen slechts licht over de vraag en dit licht is in de volste mate te putten in het officieele verslag. En wanneer ik aan de Regeering de verzekering geef, dat kort na het sluiten van het tractaat, aan ieder lid van de vertegenwoordiging van Frankrijk een exemplaar van dat verslag werd ter hand gesteld om die ernstige zaak te bestudeeren, dan geloof ik niet te veel te vragen, wanneer ik beleeft verzoek aan de Regeering te zorgen, dat ook wij volksvertegenwoordigers in staat worden gesteld om ons in deze zaak à fond in te werken.

De Voorzitter: Is de Regeering bereid dadelijk op de gedane vragen te antwoorden?

De heer Harte van Tecklenburg, Minister van Financiën: Ja, Mijnheer de Voorzitter, maar onder het voorbehoud, dat de discussie zich beperkte tot hetgeen men kan noemen de suikerquaestie van nu tot 1 September 1903 en er niet in betrokken worden de Brusselsche suikerconferentie en -conventie en de maatregelen die naar aanleiding daarvan zouden zijn te nemen.

Ik heb aan den geachten interpellant medegedeeld, dat die beperkende voorwaarde dezerzijds zou worden gemaakt en de wijze waarop hij zijn vragen heeft toegelicht, doet mij vermoeden dat hij tegen deze beperking geen bezwaar zal maken. De Regeering moet dat voorbehoud maken, omdat een wetsontwerp tot goedkeuring van de suikerconventie aan de Wetgevende Macht is ingezonden en het bij dien stand van zaken noch nuttig noch voegzaam zou zijn, allermint tegenover de Tweede Kamer, om diezelfde stof thans hier te bespreken.

Interpellatie van den heer Sassen betreffende de Nederlandsche suiker-industrie.

De Voorzitter: Dan geef ik het woord aan den heer Minister van Financiën, tot beantwoording van de vragen van den geachten interpellant, voor zoover hij het oorbaar zal achten.

De heer Harte van Tecklenburg, Minister van Financiën: Ik wil beginnen met een woord van dank aan den geachten interpellant die, door tijdige mededeeling van de vraagpunten, mij in de gelegenheid heeft gesteld ze vooraf te overwegen. Ik moet hem ook danken voor de aangename wijze waarop hij zijn vragen heeft toegelicht en kan hem reeds bij voorbaat verzekeren, dat hij ten aanzien van het hoofddoel dat hij zich gesteld heeft, nl. het verkrijgen van zekerheid omtrent de plannen van de Regeering in deze quaestie, door mij volkomen zal worden bevredigd.

De eerste vraag door den geachten interpellant gesteld, luidt aldus:

„Is de Regeering niet van meening dat in het algemeen belang behoort te worden voortgegaan met in voldoende mate de inlandsche suikerindustrie te vrijwaren tegen de protectie van het buitenland?”

De geachte interpellant heeft in zijn toelichting gezegd, dat hij de vraagpunten zoo algemeen mogelijk had gesteld. Juist omdat ik wil medewerken tot bereiking van het doel, waarnaar hij streeft, tot het geven van zekerheid en van een helder licht, moet ik den zin dier vraag wat nader preciezeren. Immers kan die vraag op tweeërlei wijze worden opgevat, en het is uit haar redactie niet met zekerheid op te maken, welk der twee beteekenissen werd bedoeld. Zij kan beteekenen: „behoort te worden voortgegaan met, volgens het voorschrift van art. 67 der Suikerwet van 29 Januari 1897 (*Staatsblad* n. 32), de premiën uit te keeren en aan Nederlandsche suikerfabrikanten en suikerraffinadeurs, bedragende over het werkjaar 1902/3 respectievelijk f 2 000 000 en f 250 000?”

Aldus opgevat, zou de vraag door mij bevestigend worden beantwoord, althans wat betreft het werkjaar 1902/3, want de volgende jaren komen, bij goedkeuring van de Brusselsche conventie, onder de heerschappij van art. 1 dier conventie, verbiedende de uitkeering van premiën. In dat geval kan er van „voortgaan met uitkeering” natuurlijk geen sprake zijn.

Maar de uitdrukking „behoort te worden voortgegaan” kan nog een anderen zin hebben, namelijk „behoort met de toekeering van premiën aan de inlandsche suikerindustrie verder te worden gegaan dan art. 67 der Suikerwet veroorlooft, met andere woorden, behoort de Nederlandsche schatkist den inlandschen suikerindustrieelen over het werkjaar 1902/1903 een nog hooger bedrag uit te keeren dan de f 2 250 000, die hun bij art. 57 der Suikerwet reeds zijn verzekerd?”

Ik heb reden te vermoeden, dat deze interpretatie van vraagpunt 1, overeenkomt met de bedoeling van den geachten interpellant, wien ik overigens alle recht laat welervaren, door te erkennen, dat hij getracht heeft die bedoeling zoo euphemistisch mogelijk te vertolken.

Het antwoord, dat ik namens de Regeering op vraagpunt 1, zooals ik het nu heb omschreven, meen te moeten geven, steunt op de volgende overwegingen:

1°. dat de Nederlandsche suikerindustrie, welker gewicht de Regeering gaarne erkent, evenals het zeer groote belang, dat de Nederlandsche Staat heeft bij haar voortbestaan en bloei, *in abstracto* toch geen andere of meerdere aanspraak heeft op ondersteuning door den Nederlandschen Staat, dan eenige andere inlandsche tak van nijverheid;

2°. dat, hoewel de zeer bijzondere omstandigheden die zich bij de regeling van de financieele verhouding tusschen de Nederlandsche suikerindustrie en de Nederlandsche schatkist hebben voorgedaan, het feit verklaren, dat aan die industrie de premiën, vastgesteld bij art. 67 der Suikerwet, zijn toegekend, daaruit geenszins valt af te leiden het bestaan eener gehoudeheid van den Staat om deelneming in die industrie te allen tijde te vrijwaren tegen eventuele nadeelen of financieele verliezen;

3°. dat een verhooging van de bij art. 67 der Suikerwet vastgestelde premiën onverenigbaar is met het stelsel van die wet, hetwelk voorgesteld en aanvaard is met de erkende bedoeling om alle toekomstige verhooging voor goed uit te sluiten.

Het door den Minister Sprenger van Eyk gesprokene, zoeven door den geachten interpellant aangehaald, had dan ook niet

de beteekenis eener voorspiegeling, dat de premie te eeniger tijd zou worden verhoogd.

Er was beweerd, dat Nederland ter internationale suikerconferentie zou zijn een *quantité négligeable*. De Minister bestreed die meening op grond dat Nederland een strijdmiddel bezat in de eenvoudige inrichting van het premiestelsel, daar het zoo gemakkelijk als het noodig was de cijfers zou kunnen verhoogen. Ziedaar alles.

Op grond van de door mij vermelde overwegingen, heb ik de eer, naar aanleiding van de eerste vraag, te antwoorden, dat de Regeering niet van meening is, dat met het toekennen van premiën aan de inlandsche suikerindustrie verder behoort te worden gegaan, dan art. 67 der Suikerwet veroorlooft, tenzij alsnog bij de beantwoording van het tweede vraagpunt mocht blijken van het bestaan van voldoende omstandigheden die daartoe zouden nopen.

Op deze wijze kom ik geleidelijk tot de beantwoording der tweede vraag, luidende: „Nopen de omstandigheden niet tot het nemen van maatregelen in die richting?”

De omstandigheden, door den geachten interpellant bedoeld, laten zich samenvatten in hetgeen hij noemt: de benarde toestand, waarin op het oogenblik de Nederlandsche beetwortelsuikerindustrie zich bevindt.

Men stelt het voor, dat het hier betreft een crisis die niet alleen ernstig en bezwarend is voor de betrokken industrieelen, die in hun particulier vermogen bedreigd worden met groote geldelijke verliezen, maar dat het betreft een *vernietigende* crisis van *nationalen* aard, m. a. w., een zoodanige, die den ondergang van de Nederlandsche suikerindustrie als zoodanig zal ten gevolge hebben.

Het adres der Vereeniging van beetwortelsuikerfabrikanten in Nederland, spreekt dan ook van een dreigende nationale ramp.

Ik wil niet ontveinzen dat, wanneer het met de zaak werkelijk aldus geschapen staat, en het ten deze dus zou gaan om het al dan niet voortbestaan, het *to be or not to be* der Nederlandsche beetwortelsuikernijverheid als zoodanig, ik directe Staatssubschenkomst gewettigd, ja plichtmatig, zou achten.

Principieel is er dus geen verschil tusschen mijn standpunt, hetwelk het Regeeringsstandpunt is, en dat van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, die in een tot mij gericht schrijven van 12 Juni jl. te kennen gaven, dat zij geen termen zouden gevonden hebben den steun der Regeering in te roepen, wanneer zij gemeend hadden dat de crisis „alleen het overgaan in andere handen van eenige zwakke ondernemingen ten gevolge zou hebben”. Zij verklaren echter te vreezen vernietiging der beetwortelsuiker-nijverheid als zoodanig.

Het geldt hier dus geen principieel verschil, maar alleen een verschil van opvatting omtrent de beteekenis die aan bepaalde feiten moet worden toegekend. Desniettemin een verschil van gewicht, dat het hart der quaestie raakt. Ik moet er daarom even bij stilstaan en de vraag stellen: Zal, tenzij de voor het werkjaar 1902/3 wettelijk vastgestelde premiën van f 2 250 000 worden verhoogd, de tegenwoordige crisis den ondergang ten gevolge hebben van de Nederlandsche beetwortelsuikerindustrie als zoodanig?”

Welnu, met innige overtuiging wordt door mij op die vraag een ontkennend antwoord gegeven, en wel op de volgende gronden:

1°. omdat de Nederlandsche beetwortelsuikerindustrie bestaat uit twee wel te onderscheiden helften: de beetwortelsuikerfabricage en de beetwortelsuikerraffinage en deze laatste in deze periode niet alleen niet verliest, maar integendeel veel verdient;

2°. omdat de toekomst eener industrie veel minder afhangt van haar financieele uitkomsten van het oogenblik, dan van haar vooruitzichten voor de toekomst, en de vooruitzichten m. i. voor de Nederlandsche beetwortelsuikerindustrie over de volgende jaren niet ongunstig zijn;

3°. omdat het bestaan van een krachtige, wijd vertakte, in tientallen van goed geoutilleerde fabrieken gedreven wordende industrie, die zich mag verheugen in een verleden van grooten bloei over een reeks van jaren, niet kan vernietigd worden door den invloed eener gedurende één of twee jaren verliesgevende exploitatie. Neen, het gaat in casu niet zoozeer om de toekomst van de Nederlandsche beetwortelsuikerindustrie als zoodanig, als wel om de toekomst van eenige beetwortelsuikerfabrieken, die misschien ten gevolge van de crisis zullen bezwijken. Dit laatste

Interpellatie van den heer Sassen betreffende de Nederlandsche suiker-industrie.

ware, ook naar de opvatting van de Regeering, ongetwijfeld een groote ramp, die zij ten hoogste zou betreuren, maar die toch niet het karakter zou hebben van een nationale ramp tot wier afwendig het gerechtvaardigd ware miljoenen uit de reeds te schraal voorziene schatkist beschikbaar te stellen. Het gaat om de afwenteling van een dreigend financieel verlies voor een zeker aantal particuliere nijverheids-ondernemers op den Staat. Nu is het volkomen verklaarbaar, dat zij van hun standpunt die zaak beschouwende, die afwenteling beproeven. Maar het zou minder, verklaarbaar en zeer zeker minder verdedigbaar zijn, wanneer de Regeering in het algemeen en de Minister van Financiën in het bijzonder, hen daarbij assisteerde, en zulks te minder omdat er eenige omstandigheden bestaan die allerminst pleiten voor het verlenen van een extra premie door den Staat aan de gezamenlijke suikerfabrikanten.

De eerste reden is deze, dat de aansprakelijkheid voor het bestaan van de tegenwoordige crisis geenszins ligt bij den Staat, al wil de geachte interpellant het zoo doen voorkomen, maar wel eenigzins bij de suikerindustrieelen zelf.

De geachte afgevaardigde heeft gezegd, dat men geen eerlijk man kan zijn, wanneer men beweert, dat de oorzaak van de crisis in overproductie ligt.

Mijnheer de Voorzitter! Ik maak aanspraak op den naam van eerlijk man en beweet niettemin, dat de oorzaak in de overproductie ligt.

De geachte afgevaardigde zeide, dat de oorzaak hierin is gelegen, dat er zulk een hooge suikeraccijns wordt geheven.

Hoe heb ik het? De suikerindustrie heeft een lange reeks van jaren van bloei achter zich en de suikeraccijns mag bogen op een verleden, nog veel langduriger dan die reeks van bloeiende jaren. Maar dan kan die accijns ook niet de oorzaak zijn van de crisis van dit jaar! Trouwens de Vereeniging van beetwortel-suikerfabrikanten in Nederland zegt zelf in haar adres van 31 Mei jl., dat overproductie de oorzaak is van de lage prijzen, met andere woorden, van de bestaande crisis.

Welnu, tot die oorzaak heeft de Nederlandsche suikerindustrie het hare bijgedragen en zulks in weerwil dat het stelsel der Suikerwet maande om de suikerproductie ongeveer stationnair te laten op het standpunt van 1897. Ik zeg „ongeveer” stationnair, want volgens het premiëstelsel der Suikerwet zou de productie in den loop van vijf jaren (1897/1902) hebben moeten vermeerderen met 10 pct., namelijk van honderd miljoen kilogram in 1897/8 tot honderd en tien miljoen kilogram in 1901/2.

Nu hebben echter de Nederlandsche suikerindustrieelen die productie doen toenemen met 62 pct. en haar van 112 miljoen kilogram in 1897/8 gebracht op 182 miljoen kilogram in de eerste acht maanden van 1901/2. Hadden de Nederlandsche suikerindustrieelen hun productie gelimiteerd binnen de door de Suikerwet van 1897 getrokken grenzen, dan zouden zij beter dan thans het verwijt kunnen afwijzen, dat zij zelf hebben medegewerkt tot het ontstaan van de tegenwoordige crisis.

De tweede omstandigheid, waarop ik wil wijzen, is deze: alle Nederlandsche suikerfabrikanten vragen een extra premie. In hun naam wordt het gedaan door de Vereeniging van Nederlandsche beetwortel-suikerfabrikanten, maar volstrekt niet allen lijden verlies. Daar zijn er, die over het afgelopen werkjaar nog flink hebben verdiend en er zijn er ook, die zelfs over het werkjaar 1902/3 een matige winst berekenen. Dat is mij bekend volgens mij verschaft, hoogst betrouwbare inlichtingen, maar die zijn zeldzaam, want over het algemeen zijn de heeren suikerfabrikanten (ik erken dit trouwens als hun onbetwistbaar recht) te minder op gesteld om der Regeering volledige inlichtingen te verschaffen dan om ze van haar te verkrijgen.

Een derde omstandigheid is deze. De Nederlandsche suikerfabrikanten hebben het hun over het werkjaar 1902/3 dreigende nadeel reeds zooveel mogelijk afgewenteld op de beetwortels leverende landbouwers, op de schippers en anderen, die met het vervoer en de bewerking zijn belast.

Nu zouden al deze personen niets profiteeren van een extra premie, welke in 1902—1903 zou worden toegekend.

Dit wordt door de landbouwers, door de schippers en al die anderen zoo goed gevoeld, dat zij volgens het adres van de Nederlandsche beetwortel-suikerfabrikanten een „onnatuurlijke kalnte” aan den dag leggen. Zij zijn in weerwil van de meest

energieke pogingen om hen in actie te brengen niet te bewegen om een stap te doen in de richting die de beetwortel-suikerfabrikanten toch zoo gaarne hen zouden zien inslaan.

De requesteerende Vereeniging toont zich daarover verbaasd, maar toch is het verschijnsel zeer verklaarbaar. Al die personen weten, dat voor zoover over de aan te vangen campagne door hen schade is geleden, eventuele extra premie en surtaxe hun niet zullen ten goede komen. Dat verklaart in dit geval alles.

Een vierde omstandigheid, en niet de minst gewichtige, is de volgende: De belanghebbenden bij de Nederlandsche beetwortel-suikerindustrie en voornamelijk de fabrikanten, hebben gedurende een reeks van jaren groote, zelfs grove winsten gemaakt, 10, 20, 30, 40, 50 en meer percent! Men betwijfelt het? Laat mij dan herinneren, dat de Minister van Financiën uit bronnen kan putten die niet ieder ten dienste staan. Maar wat ik zeg is te bewijzen. Nu komt er een slecht jaar, 1901/2, gevolgd door een jaar dat, maar het zich laat aanzien, nog slechter, ja zeer slecht zal zijn. Terstond vraagt men een extra premie van den Staat. Gesteld dat zij verleend werd; zou de zaak daarmee dan „in's Reine” zijn? Zou de billijkheid niet vorderen dat, n, de Staat bijpaste, waar het betrof de dekking van verliezen? En zou diezelfde billijkheid niet eischen, dat de reeks van de afgelopen maar nog niet verjaarde winstjaren werd herzien, met het oog op de financieele uitkomsten en dat de extra premie door den Staat te verlenen werd gecompenseerd en verrekend met het winstaandeel door den Staat nog te ontvangen?

De uitkomst van die compensatie zou zijn, dat de Staat een miljoenensebat zou te beurt vallen, die mij, als Minister van Financiën, het opmaken der Staatsbegrooting voor het volgend dienstjaar tot een lichte en aangename taak zou maken, iets wat het op het oogblik niet is.

Van een aanbod om bij ontvangst van een extra premie wegens geleden of dreigende verliezen ook te treden in een verrekening van vroeger gemaakte winsten, heb ik echter nooit iets vernomen, en ik betwijfel of ik er wel ooit iets van vernemen zal.

Maar bij het ontbreken van zoodanige compensatie van goede en kwade kansen, zou verlening van extra premiën door den Staat toch inderdaad het karakter hebben van een verschuiving van uitsluitend kwade kansen op den Staat — met andere woorden: er zou tusschen de Nederlandsche suikerfabrikanten aan den eenen, en den Nederlandschen Staat aan den anderen kant, een *societas leonina* bestaan, waarin de laatste zou zijn de steeds lijdende partij.

Nu eischt men van de Regeering en in het bijzonder van den Minister van Financiën, dat zij daarin zullen bewilligen. De opvatting die zij hebben van hun ambtsplichten maakt het hun echter niet m gelijk daaraan te voldoen.

Op grond van al die overwegingen moet het antwoord op vraag 2 ontkennend luiden.

Na de verklaring, dat aan het verzoek om een extra premie te verlenen over het werkjaar 1902/3 geen gevolg kan gegeven worden, behoef ik over het heffen, gedurende dat werkjaar, van een surtaxe eigenlijk niet te spreken.

Immers zou voor het beoogde doel, heffing van een surtaxe veel minder dienstig zijn dan het verlenen van een extra premie.

Het concreet doel zou zijn, den verlieslijdenden suikerfabrikanten een zeker bedrag extra (stel f 2000 000) te doen genieten. Werd hun dat bedrag als extra premie uitgekeerd, dan zouden zij ten volle met dat bedrag gebaat worden.

Werd echter een surtaxe geheven, die aan de gezamenlijke Nederlandsche suikereconsumenten twee miljoen kostte, dan zou daarvan zeker niet meer dan de helft ten goede komen aan hen, terwijl het overige zou genoten worden door de suiker-raffinadeurs, die volstrekt geen verlies lijden, maar die integendeel groote winsten maken.

De zaak staat zoo, dat de suikerfabrikanten feitelijk afhankelijk van de raffinadeurs.

De geheele inlandsche productie ruwe suiker wordt gekocht door de Nederlandsche raffinadeurs, die echter desverkiezende ook in het buitenland kunnen koopen, en die dus tot zeer groote hoogte hun conditiën kunnen stellen aan de suikerfabrikanten, tot wie zij kunnen en zullen zeggen: „tenzij gij den fabrieksprijs uwer door mij te koopen ruwe suiker slechts

24ste VERGADERING. — 1 JULI 1902.

Interpellatie van den heer Sassen betreffende de Nederlandsche suiker-industrie.

met een gedeelte van het bedrag der surtaxe verhoogt (en dus het restant der surtaxe aan mij ten goede doet komen), koop ik niet nu inlandsche, maar koop ik buitenlandsche ruwe suiker."

Nu is daar in normale tijden wel een veiligheidsklep voor de suikerfabrikanten, hierin bestaande, dat zij zich kunnen combineren en een onderlinge raffinaderij kunnen oprichten.

Maar terwijl dat verweermiddel toepasselijk zou zijn wanneer het betref het nemen van een maatregel van verweer geldende voor een aantal jaren, is het onbruikbaar juist in het thans bedoelde geval, n.l. waar het zou gelden een regeling voor één jaar. Een groote raffinaderij kan niet binnen een jaar worden geïnstalleerd en daarenboven nog in hetzelfde jaar de gewenschte vruchten opleveren. Hieruit volgt, dat met betrekking tot verkoopprijs van hun voorraad in het jaar 1902/3 de suikerfabrikanten bij heffing eener surtaxe grootendeels afhankelijk zouden zijn van de Nederlandsche raffinadeurs, die zeer zeker niet zullen nalaten groote, zoo niet de grootste voordeelen voor zich te bedingen. De opbrengst der surtaxe zou dus bezorgd worden aan het verkeerde adres.

Want het voor de noodlijdende fabrikanten bestemde zou grootendeels komen ten bate van hen die allermindst nood lijden.

Heffing van een surtaxe heeft in het thans besproken geval nog een andere schaduwzijde, die bij de open premie ontbreekt. Zij werkt n.l. in de richting van lagere opbrengst van den suikeraccijns, omdat, voor zoover er verhooging van den suikerprijs uit voortvloeit, het suikerverbruik er min of meer door verflauwt.

Om die reden is zij ook niet bevorderlijk aan wegneming van de oorzaak zelf der crisis, n.l. het bestaan van te grooten suikervoorraad.

Om al deze redenen ware heffing eener surtaxe voor het aangegeven doel minder aanbevelenswaard dan verleening van een extra premie.

Thans zou ik tot beantwoording van de 3de vraag kunnen overgaan, ware het niet, dat ik het noodzakelijk achtte nog een duidelijk woord te spreken ter voorkoming van misverstand en verkeerde gevolgtrekkingen. Mijn geheele betoog en alle daarin voorkomende redeneeringen hebben betrekking op een voor het werkjaar 1902/3 gevraagd extra maatregel, en op niets anders. Zij gaan daarvan uit en worden daardoor beheerscht. Het zou dus volstrekt onjuist zijn als men er uit concludeerde, dat de Regeering in alle gevallen en onder alle omstandigheden de verleening van een extra premie of de heffing van een surtaxe zou weigeren. Daaromtrent heb ik geen ja of geen neen gezegd, en vallen voor de toekomst geen conclusiën te trekken. Voor elk bijzonder geval reserveert de Regeering zich de meest absolute vrijheid van beslissing, die zij altijd zal nemen in overeenstemming met hetgeen naar haar zienswijze en overtuiging zal zijn de eisch van het algemeen belang!

Op de IIIde vraag kan mijn antwoord zeer kort zijn. De geachte interpellant heeft gevraagd: „Kan niet door de goede zorg der Regeering een voldoende aantal exemplaren van het officieele proces-verbaal der laatste Brusselsche internationale conferentie ter beschikking gesteld worde van de leden der Staten-Generaal?"

Ik antwoord, dat de Regeering, uit haar beperkten voorraad, gaarne een 15tal exemplaren voor het aangegeven doel zal beschikbaar stellen, en ze te dien einde, in de verhouding van 5 en 10, zal deponeren ter beide griffiën van de Staten-Generaal.

De heer van der Biesen: Mijnheer de Voorzitter! Ik begin met te verklaren, dat ik met suikerfabrieken qua talis niets te maken heb, nooit te maken heb gehad en hoop ook nooit iets te maken te zullen hebben. Maar hoe is 't mogelijk, in zulke benarde omstandigheden, van de Regeeringstafel een antwoord te vernemen als wij hoorden? Mij is 't een raadsel.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zou uren lang over dit onderwerp kunnen praten, maar ik wil slechts in 't kort zeggen wat ik op 't hart heb, en wat mijn verontwaardiging heeft gewekt.

Er wordt gezegd: Waarover klaagt gij, wat gij verliest komt ten goede aan de raffinadeurs.

Dat is hetzelfde alsof men aan iemand zeggen zou: waar beklagt gij u over dat men u uw geld ontstolen heeft, een ander is er rijker door geworden. Zij die er belang bij hebben dat de suiker goedkoop is, zijn juist de raffinadeurs. Hoe komt

men er toe om bij de crisis, die de beetwortelsuikerfabrikanten ondergaan, de raffinadeurs aan te halen, die in de allereerste plaats zoo goedkoop mogelijk grondstof trachten te verkrijgen om die te raffineren.

En hoe verschillend wordt er hier gehandeld wanneer het andere toestanden geldt; dat heb ik in den tijd dat ik lid van deze Kamer ben geleerd. Vijf jaar geleden werd in deze Kamer gesproken over de crisis die de suikerindustrie op Java onderging.

De toenmalige Minister zeide: dit is niet zoo; hij haalde balansen aan waardoor hij aan deze Kamer duidelijk deed uitkomen dat de fabrikanten op Java 13, 14 en 15 pct. en meer winst behaalden. Het wees er op hoe door het goedkoop luren van landen van de Indische vorsten en ten gevolge van de heeren-diensten goedkoop suiker kon worden geproduceerd.

Nauwelijks kwam de Minister Cremer aan het bewind of de suikeruitvoer op Java werd afgeschaft. Waaraan was dat te danken? Dat was meer een complaisance dan het voldoen aan de behoeft van het oogeblik.

Thans, nu hier te lande 10 fabrieken stop gezet zijn, omdat zij niet willen werken met verlies, is het een zekerheid hetgeen met cijfers kan worden aangetoond, dat de schipperij en landbouw er vreeselijk onder lijden zullen. Men heeft wel gezegd, dat de landbouw altijd de dupe is geweest van de fabrikanten, die altijd goedkope grondstoffen trachten te krijgen, maar het is ook een waarheid, dat bij de gedrukte prijzen van de granen de biet het eenige redmiddel bleek om in vele streken den landbouw staande te houden.

Waar komt de geheele quaestie eigenlijk op neer? Eenvoudig hierop: Zou er geen middel te vinden zijn om gedurende het volgende jaar, voordat de groote strijd komt van 1903, onze grenzen te sluiten voor buitenlandse suikers? Wat zal het gevolg zijn van al het moois dat wij van de Regeeringstafel hebben gehoord? Dat van heinde en ver Nederland zal gebruikt worden om er de overtollige suiker heen te sturen. Ons land zal worden overladen met suiker, er zullen geen zolders en bergplaatsen genoeg zijn om de suiker onder te brengen. Lacht er niet om, Mijne Heeren! Nu reeds begonnen verschillende landen hun grenzen te sluiten, alleen Nederland niet, dat laat alles vrij binnen. De voorraad die van de campagne 1902—1903 zal worden ingevoerd, zal jaren noodig hebben voordat zij zal verdwenen zijn. Als een lawine zal de vreemde suiker onze gouden dekken. Van de Regeeringstafel wordt boud gezegd: ik doe er niets aan, maar dan zeg ik, als volksvertegenwoordiger, ik stel u aansprakelijk voor alle rampen en al de ellende die er het gevolg van zullen zijn. De schipperij zal gevoelig geknakt worden en een krachtige industrie zal vleugellam geslagen zijn en in de onmogelijkheid zijn om in 1903 den reuzenstrijd met de andere natiën in Europa aan te binden. De Regeering treft daardoor de boeren aan wie de hulp ontnomen wordt om het vee te voederen. Zijn Excellentie heeft straks den brief aangehaald die tot hem is gericht geworden door Gedeputeerde Staten van Noordbrabant. Stond in dit schrijven niet vermeld, dat de burgemeesters van de plaatsen waar suikerfabrieken zijn en biet geteeld wordt, verklaarden, dat men niet bang was voor socialistische bewegingen, armoede en gebrek op één conditie, n.l. dat de suikerfabrieken blijven werken?

Daaraan zal door den Minister geen démenti worden gegeven.

Alles samengenomen wordt nu voor alle bedrijven, die met de beetwortelsuikerfabricage verbonden zijn, gevraagd om ten minste één jaar de grenzen te sluiten voor dien overvloed van suiker uit den vreemde, die ons zal overstelpen en koudweg wordt daarop geantwoord: ik doe niets, ik geef geen premie, geen surtaxe. Alleen wordt gezegd: de Regeering behoudt zich volle vrijheid van handelen voor.

Natuurlijk, Mijnheer de Voorzitter, dat doe ik ook, dat doet iedereen, maar daar is in zoo'n kritiek oogenblik de zaak niet mede geholpen.

Wij moeten nu geholpen worden vóór 1 September 1903; voor den toevloed van vreemde suikers moeten de grenzen gesloten worden.

Geschiedt dat niet, dan is het désastre er.

Gij wilt dat désastre, maar dan stel ik u Regeering daarvoor verantwoordelijk, want ik acht uw daad onbillijk, onvaderlandlievend, en vernietigend voor een groote industrie in ons land.

Interpelatie van den heer Sassen betreffende de Nederlandsche suiker-industrie.

De heer Sassen: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal op dit ver gevorderd uur tegen mijn verlangen in kort moeten zijn, want ik zou gaarne menig hartig woordje met den Minister hebben gewisseld.

Wat mij, ik moet dit op den voorgrond stellen, vooral heeft gegriefd in het optreden van den Minister, die deze zaak behandeld heeft à coeur léger; men heeft zelfs nu en dan gewerkt op de lachspieren van de toehoorders en het onderwerp schijnt mij niet van dien aard, dat het zich daartoe leent.

Het heeft mij dan ook leed gedaan op die wijze te hooren strijden tegen de suikerfabrieken.

De Minister heeft gevraagd of hij, wanneer deze industrie te hulp gekomen werd, ook niet ten behoeve van andere industrieën maatregelen zou moeten nemen. Mijnheer de Voorzitter! Heb ik het dan niet duidelijk genoeg gezegd: welke andere industrie wordt door den fiscus belast met 3 à 4 maal de waarde van het product?

Ik sommige den Minister, alvorens vergelijkingen te maken, mij een industrie te noemen, die in de verste verte met de suiker-industrie op dit punt te vergelijken valt.

De Minister heeft gevraagd: wat maakt het uit of een fabriek eens verlies lijdt gedurende een of twee jaar, maar, Mijnheer de Voorzitter, ik heb toch cijfers genoemd; er kan een enkele fabriek zijn, die minder verloren heeft, omdat zij gespeculeerd heeft, maar de fabrieken hebben over het algemeen de verliezen geleden, die ik opgaf. En nu komt de Minister ons zeggen, dat die industrie vooral moet leven van de vooruitzichten! en, het heeft mij leed gedaan, daarop heeft de Minister laten volgen: ik weet wel dat er eenige fabrieken zullen vallen, maar wat zou dat?

Mijnheer de Voorzitter! Is het dan in onzen tijd, waarin de armoede ten plattelande hand over hand toeneemt, de tijd om zóó à coeur léger te spreken over het wegvallen van een industrie, die op het platteland den arbeider brood geeft?

Ik heb in den loop van mijn rede het woord gebruikt: geen eerlijk man zal zeggen dat de benarde positie het gevolg is van overproductie.

Er is hier een misverstand. Ik heb gesproken van de natuurlijke oorzaak, niet van de kunstmatige. Wanneer de fiscus de suiker, het voedingsmiddel zoo nuttig voor het volk, niet aan dat volk onttrokken had, door een accijns van 34 maal de waarde van het product, dan zou er op het oogenblik niet meer geproduceerd worden dan voor de consumtie noodig was. Het voorbeeld van Engeland bewijst dit. Maar wat doet nu de Minister? Hij doet het voorkomen alsof ik zou gesproken hebben over de kunstmatige oorzaak van de overproductie. Neen, dat weet een ieder wel, dat er overproductie ten gevolge van kunstmatige opdrijving

door den accijns bestaaf. De Minister zal in dezen zin mij niet tegenspreken wanneer ik beweer, dat er geen overproductie zou zijn, tenzij dan alleen ten gevolge van fiscale maatregelen. Eindelijk protesteer ik tegen de uitdrukking van den Minister dat de fabrikanten de verliezen van het aanstaande jaar wel zullen afwentelen op de landbouwers.

Het doet mij werkelijk leed, dat de Minister dat argument hier van deze plaats heeft gebezigd. De productie is reeds ingekrompen en dientengevolge is de prijs der beetwortelen omlaag gegaan, natuurlijk in verband met de prijzen van de suiker. Zijn de fabrikanten dus niet gedwongen geweest — ik vraag dit aan ieder onbevooroordeelde — om minder voor de beetwortelen te besteden?

Nu de Minister zooveel kwaads van die suikerfabrikanten weet te zeggen, wil ik hem wel de verzekering geven dat, wanneer de Regeering een extra premie had toegestaan, nu reeds besloten was, dat de helft dier premie den landbouwers ten goede zou komen; daartoe was reeds door de suikerfabrikanten besloten.

Wij hebben dus tot mijn groot leedwezen met 1 September geen surtaxe te wachten, terwijl geheel Europa zal gedwongen worden om suiker uit te voeren. Met 1 September 1903 vervallen de buitenlandsche export-premiën, en de buitenlandsche fabrikant is daardoor verplicht zijn product naar buiten uit te voeren. En wij zetten dan onze grenzen geheel open. En nu moet de Minister niet zeggen, dat wij een surtaxe verlangen om hoogere prijzen te maken — de Minister weet beter, moest althans beter weten.

Wij willen een surtaxe om de buitenlandsche suiker te weren. Er is hier reeds overproductie die meer dan het dubbele van de consumtie overtreft, en daarom wenschen wij de buitenlandsche suiker uit ons land te houden. Weet de Minister ook niet dat onze fabrikanten hier zoo benadeeld worden door den invoer van de zoogenaamde witte suiker uit het buitenland? Men voert hier in witte niet geraffineerde suiker en die wordt het groote publiek in de maag gestopt als geraffineerde suiker. Dat kan immers den Minister niet onbekend zijn?

Wanneer ik aandrang op een surtaxe, dan ligt het in de verste verte niet in de bedoeling om daardoor de prijzen te verhoogen — neen, ik wenschte alleen om ter wille van de reeds bestaande overproductie de vreemde suiker uit ons land te houden, die wegens de afschaffing der export-premie vóór 1 September 1903 moet worden uitgevoerd.

Ik hoop dat de Minister alsnog zal toonen niet geheel onverschillig te zijn voor de Nederlandsche suikerindustrie.

De verdere beraadslaging wordt verdaagd en de vergadering gesloten.